

Editorial

Dezbateră publică din luna decembrie a anului 2025 a fost dominată de documentarul de două ore a publicației Recorder, „Justiție capturată”, difuzat de TVR pe 10 decembrie la o oră de vârf. Documentarul a avut circa 382.000 de telespectatori la momentul difuzării, apoi rapid a atins 1,5 milioane. Canalul oficial al Recorder a înregistrat în zilele următoare 5 milioane de vizualizări. Descrierea făcută pe pagina Recorder de Andreea Pocotilă și Mihai Voinea arată că autorii au conștientizat importanța a ceea ce au făcut. Ei au arătat că filmul lor, care „comprimă o muncă de investigație de peste un an și jumătate”, explică mecanismele complicate prin care „sistemul judiciar, un pilon cheie al oricărui stat democratic, a ajuns să fie capturat de un grup de interese format din magistrați și politicieni”.

Și totuși, era greu ca ei sau altcineva să-și imagineze gradul de mobilizare socială pe care avea să o producă documentarul. USR l-a convocat pe ministrul Justiției în Parlament pentru a discuta concluziile anchetei jurnalistice. Reprezentanții altor partide au făcut și ei referire la emisiunea de la TVR în dezbaterile din Parlament. Au fost adresate apeluri Președintelui și Ministrului Justiției să vină cu soluții pentru asanarea actului de justiție. Au fost anunțate proteste publice în fața instituțiilor judiciare. Au fost cerute în mass media schimbări legislative capabile să asigure independența justiției.

O miză aparte a avut reacția din interiorul sistemului. Câțiva judecători au dat interviuri despre relele din sistemul judiciar. Reacția amenințătoare a vârfurilor ÎCCJ și CSM la adresa judecătorilor care și-au exprimat public criticile a dus la solidarizarea cu ei a sute de magistrați.

Documentarul de două ore al publicației Recorder, „Justiție capturată”, demonstra la sfârșitul anului 2025 rolul de excepție pe care-l poate juca în societate jurnalismul de investigație bine făcut. Însă calitatea a ceea ce realizează Recorder era de mult știută și în timp confirmată. Era cunoscută și de redacția *Noii Reviste de Drepturile Omului*. La un an de la înființarea publicației, editorii trimestrialului decisese că Recorder să fie beneficiarul banilor care reveneau laureatului NRDO din anul 2018. (Explicația acestei „deturnări” a sumei asociate Premiului NRDO are o explicație oarecum amuzantă: laureatul fusese miliardarul George Soros, care a propus realocarea lor.) În acel moment, pentru Recorder 1000 de euro contau.

Pe 14 decembrie, redacția și laureații *Noii Reviste de Drepturile Omului* din anii anteriori au hotărât prin consens acordarea Premiului NRDO pe anul 2025 publicației Recorder. Se sublinia astfel remarcabilul ei demers în apărarea unuia dintre principalele drepturi ale omului: dreptul la justiție. Documentarul „Justiție capturată” a fost privit ca punct culminant al unei lungi serii de investigații de mare impact social. Argumentele

premierii Recorder, detaliate în *Laudatio*, explică de ce un premiu dedicat prin excelență persoanelor a fost acordat în 2025 unei publicații.

Se întâmplă ca tot în luna decembrie 2025, Marea Cameră a Curții Europene a Drepturilor Omului să se fi pronunțat asupra plângerii fostului judecător Cristi Danileț împotriva României. Demersul lui Danileț la CEDO a dus la completarea doctrinei europene privind libertatea de exprimare a magistraților. Marea Cameră a introdus în această cauză o nouă listă de criterii de analiză, între care ponderarea diverselor interese în joc, luarea în considerare a conținutului și formei mesajelor, a contextului în care au fost postate, a consecințelor lor, a calității în care reclamantul le-a postat, a naturii și gravității sancțiunii care i-a fost impusă și a efectului descurajator asupra profesiei de magistrat. Marea Cameră a căutat echilibrul rezonabil între măsura în care reclamantul, în calitate de judecător, se poate implica public în apărarea ordinii constituționale și a instituțiilor statului și, pe de altă parte, necesitatea ca acesta să acționeze independent și imparțial în îndeplinirea atribuțiilor sale.

Decizia Marii Camere a CEDO în cauza Danileț împotriva României are peste 70 de pagini în formatul *NRDO*. Având în vedere valoarea acestei decizii, în context românesc dar și european, revista va publica decizia integral. O face în două părți, prima în actualul *NRDO* nr. 4/2025, a doua în viitoarea *NRDO* nr. 1/2026.

Reflecția lui Cristi Danileț, în acest moment lector la Universitatea "Petre Andrei", asupra evoluției jurisprudenței constituționale privind convingerea judecătorului și rostul justiției este o pledoarie pentru „umanul din judecător”. Conform lui, prin deciziile din 2015 și 2016, Curtea Constituțională a României a lăsat în trecut formalismul raționalist rigid stabilit de ea în anul 2001 și a optat pentru o justiție centrată pe rațiunea morală și dimensiunea umanistă. Pe linia acestei jurisprudențe, judecătorul devine, în principiu vorbind, un interpret viu și responsabil al legii, depășind statutul de executant al normei. Marea temă a lui Cristi Danileț, pe care o teoretizează în studiu și o aplică în viața lui de om dăruit Justiției, este ca Dreptul să fie cu adevărat Dreptate.

Prin contrast, studiul profesorului Corneliu-Liviu Popescu este un exemplu al folosirii Dreptului riguros pozitiv în confruntarea cu un comportament cât se poate de negativ: întreruperile voluntare și pe scară largă a serviciului public al justiției prin care judecătorii protestează când decizii sau proiecte de hotărâre le amenință remunerația sau condițiile de retragere. Abordarea „grevelor judecătorești” se face dintr-un unghi critic sensibil: dacă în asemenea situații, persoanele pot avea sau nu mijloace eficiente de recurs pentru a-și proteja drepturile. Profesorul demonstrează că dreptul intern român nu oferă potențialelor victime ale acestui tip de împiedicare a accesului la un judecător și la un proces într-un termen rezonabil nicio cale de atac eficientă. Asemenea împrejurări duc la încălcarea articolului 13 din Convenția europeană.

Doctorul Dezideriu Gergely a făcut o investigație tridimensională de cartografiere a jurisprudenței CEDO privind actele „motivate de ură”, de documentare a factorilor care

facilitează sau blochează investigarea actelor specifice și de inventariere a modului în care Curtea se poziționează față de acești factori. Investigația sa tratează 82 de hotărâri CEDO pronunțate în intervalul 1998-2025. Prezența domnului Gergely în paginile *NRDO* continuă cu cercetări a căror rigoare este pe măsura muncii depuse.

Noua Revistă a Drepturilor Omului a dat constant atenție problematicii adevărului despre comunism și despre Revoluția română din decembrie 1989. Motivația de fond a fost credința că demnitatea ființei umane și stabilitatea socială necesară democratizării nu pot fi asigurate în lipsa adevărului despre crimele în masă. Salutăm articolul trimis de cercetătorul Roland O. Thomasson, care sub titlul „Dosarul Revoluției vs. Procurorul Militar Cătălin Ranco Pițu: « Fiecare structură a Armatei după ianuarie 1990 a concluzionat că teroriștii nu există »” deconstruiește una dintre cele mai perfide induceri în eroare a unuia dintre cei mai versați falsificatori ai adevărului despre crimele din timpul Revoluției din anul 1989.

NRDO